

Iterum in Erucium id reprehendit, quod is, nulla quaesitione habita, causaque argueret incognita. Deinde se vertit in T. Roscium Magnum:

XXXIII 92 Videō igitur causās esse permultās, quae istum impellerent ; videāmus nunc ecquae facultās suscipiendī maleficiī fuerit. Ubi occīsus est Sextus Rōsciū ? – ‘Rōmae.’ – Quid ? Tū, Tite Rōscī, ubi tunc erās ? – ‘Rōmae. Vērū quid ad rem ? Et aliī multī.’ – Quasi nunc id agātur, quis ex tantā multitudīne occīderit, ac nōn hoc quaerātur, eum, quī Rōmae sit occīsus, utrum vērī similius sit ab eō esse occīsum, quī assiduus eō tempore Rōmae fuerit, an ab eō, quī multīs annīs

93 Rōmam omnīnō nōn accesserit. Age, nunc cēterās quoque facultātēs cōnsīderēmus. Erat tum multitudō sīcāriōrum – id, quod commemorāvit Erucius –, et hominēs impūne occīdēbantur. Quid ? Ea multitudō quae erat ? Opīnor, aut eōrum, quī in bonīs erant occupātī, aut eōrum, quī ab iīs condūcēbantur, ut aliquem occīderent. Sī eōs putās, quī aliēnum appetēbant, tū es in eō numerō, quī nostrā pecūniā dīves es ; sīn eōs, quōs, quī leviōre nōmine appellant, percussōrēs vocant, quaere in cuius fidē sint et clientēlā ; mihi crēde, aliquem dē societāte tuā reperiēs ; et, quicquid tū contrā dīxeris, id cum dēfēsiōne nostrā contenditō ; ita facillimē causa Sextī Rōsciī cum tuā

94 cōnferētur. Dīcēs : ‘Quid postea, sī Rōmae assiduus fuī ?’ Respondēbō : ‘At ego omnīnō nōn fuī.’ – ‘Fateor mē sectōrem esse, vērū et aliī multī.’ – ‘At ego’, ut tūte arguis, ‘agricola et rūsticus.’ – ‘Nōn continuō, sī mē in gregem sīcāriōrum contulī, sum sīcārius.’ – ‘At ego profectō, quī nē nōvī quidem quemquam sīcārium, longē absum ab eiusmodī crīmine.’ Permulta sunt, quae dīcī possunt, quārē intellegātur summam tibi facultātem fuisse maleficiī suscipiendī ; quae nōn modo idcirco praetereō, quod tē ipsum nōn libenter accūsō, vērū eō magis etiam, quod, sī dē illīs caedibus velim commemorāre, quae tum factae sunt istā eādē ratiōne, quā Sextus Rōsciū occīsus est, vereor, nē ad plūrēs orātiō mea pertinēre videātur.

XXXIV 95 Videāmus nunc strictim, sicut cētera, quae post mortem Sextī Rōsciī abs tē, Tite Rōscī, facta sunt ; quae ita aperta et manifesta sunt, ut, medius fidius, iūdicēs, invītus ea dīcam. Vereor enim, cuicumodī es, Tite Rōscī, nē ita hunc videar voluisse servāre, ut tibi omnīnō nōn pepercerim. Cum hoc vereor, et cupiō tibi aliquā ex parte, quod salvā fidē possim, parcere, rūsus immūtō voluntātem meam ; venit enim mihi in mentem oris tuī. Tēne, cum cēterī sociī tuī fugerent, ac sē occultārent, ut hoc iūdicium nōn dē illōrum praedā sed dē huius maleficiō fierī vidērētur, potissimum tibi partēs istās dēpoposcisse, ut in iūdicīō versārēre, et sedērēs cum accūsātōre ? Quā in rē nihil aliud assequēris, nisi ut ab omnibus mortālibus audācia tua

96 cōgnōscātur et impudentia. Occīsō Sextō Rōsciō, quis prīmus Ameriam nuntiat ? Mallius Glaucia, quem iam antea nōmināvī, tuus cliēns et familiāris. Quid attinuit eum potissimum nuntiāre, quod, sī nullum iam ante cōnsilium dē morte ac dē bonīs eius inierās, nullamque societātem neque sceleris neque praemiī cum homine ullō coierās, ad tē minimē omnium pertinēbat ? – ‘Suā sponte Mallius nuntiat.’ – Quid, quaesō, eius intererat ? An, cum Ameriam nōn huiusce rē causā vēnisset, cāsū accidit, ut id, quod

Rōmae audierat, p̄rimus nuntiāret ? Cuius reī causā vēnerat Ameriam ?
'Nōn possum', inquit, 'dīvināre.' Eō rem iam addūcam, ut nihil dīvinātiōne
opus sit. Quā ratiōne Titō Rōsciō Capitōnī p̄rimō nuntiāvit ? Cum Ameriae
Sextī Rōsciī domus, uxor liberīque essent, cum tot propinquī cōgnātique
optimē convenientēs, quā ratiōne factum est, ut iste tuus cliēns, sceleris tuī
97 nuntius, Titō Rōsciō Capitōnī potissimum nuntiāret ? Occīsus est ā cēnā
rediēns ; nōndum lūcēbat cum Ameriae scītum est. Quid hic incredibilis
cursus, quid haec tanta celeritās festīnātiōque sīgnificat ? Nōn quaerō, quis
percusserit ; nihil est, Glaucia, quod metuās ; nōn excutiō tē ; sī quid forte
ferrī habuistī, nōn scrūtōr ; nihil ad mē arbitror pertinēre ; quoniam, cuius
cōnsiliō occīsus sit, inveniō, cuius manū sit percussus, nōn labōrō. Ūnum
hoc sūmō, quod mihi apertum tuum scelus rēsque manifesta dat : ubi aut
unde audīvit Glaucia ? Quī tam cito scīvit ? Fac audīsse statim ; quae rēs
eum nocte ūnā tantum itineris contendere coēgit ? Quae necessitās eum
tanta premēbat, ut, sī suā sponte iter Ameriam faceret, id temporis Rōmā
proficīscerētur, nūllam partem noctis requiēsceret ?

XXXV 98 Etiamne in tam perspicuīs rēbus argūmentātiō quaerenda aut coniectūra
capienda est ? Nōnne vōbīs haec, quae audīstis, cernere oculīs vidēminī,
iūdicēs ? Nōn illum miserum, īgnārum cāsūs suī, redeuntem ā cēnā vidētis,
nōn positās īnsidiās, nōn impetum repētīnum ? Nōn versātur ante oculōs
vōbīs in caede Glaucia ? Nōn adest iste Titus Rōscius ? Nōn suīs manibus in
currū collocat Automedontem illum, suī sceleris acerbissimī nefāriaeque
victōriae nuntium ? Nōn ōrat, ut eam noctem pervigilet, ut honōris suī causā
labōret, ut Capitōnī quam p̄rimum nuntiet ?